

ARCHITEKTI MĚSTA NA KŘIŽOVATCE DALŠÍHO SMĚŘOVÁNÍ

Marek Hanák

V posledních dvou letech jsme svědky zvýšených aktivit z řad architektů, kteří se stále silnějším hlasem snaží rozpoutat veřejnou debatu nad jejich rolí a právním postavením v rámci stávající struktury veřejné správy. Tyto aktivity jsou patrné zejména v činnosti Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR, či akcích pořádaných Společností Petra Parléře v rámci činnosti Platformy městských architektů. Je nepochybně dobře, že se debata nad postavením a dalším směřováním městských architektů rozběhla a bude zajímavé a užitečné ji dále sledovat.

Poznatky veřejného ochránce práv přitom svědčí o tom, že nejde o snahu jediné profesní skupiny působící v oblasti veřejné správy. V minulosti již veřejný ochránce práv zaznamenal silný zájem o vytvoření vlastní profesní komory elektrotechniků, která by reprezentovala a hájila jejich zájmy podobně, jako Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě hájí zájmy projektantů. V souvislosti s přípravou nového zákona o památkovém fondu zaznívají hlasy restaurátorů, kteří podobně jako elektrotechnici postrádají vlastní profesní organizaci, která by byla důstojným a veřejnou správou aprobovaným orgánem, jenž by sdružoval všechny restaurátorské obory a specializace.

Obecně lze konstatovat, že v čase lze sledovat nárůst významu územního plánování, a to zejména s ohledem na roz-

růstající se judikaturu správních soudů, zejména Nejvyššího správního soudu na poli územního plánování. Tím, jak se veřejná správa čím dál více specializuje, roste i význam jednotlivých profesí, které v ní působí, neboť ve vazbě na čím dál častější zásahy správních soudů do výsledků rozhodovací činnosti orgánů veřejné správy, ale i samosprávy (kam spadá vydávání územních plánů) je třeba zajistit vysokou odbornou úroveň pracovníků (úředníků), jejichž výstupy jsou podrobovány přísné soudní kontrole. Minimálně z tohoto pohledu lze diskusi nad dalším postavením městských architektů uvítat.

Význam a důležitost městských architektů je přitom nutno vázat na institut územního plánu, který svou povahou, smyslem a účelem dává základní mantinely dalšího rozvoje města. Veřejný ochránce práv opakovaně poukázal

na to, že by se k územnímu plánu mělo přistupovat jako k „Ústavě obce“. Proto by územní plán jako základní právní rámec a nástroj rozvoje obce neměl být předmětem častých a nahodilých změn. V této souvislosti se nabízí úvaha nad tím, zda by také hlasování o pořízení změny či vydání nového územního plánu a jeho změn nemělo být podrobeno přísnějšímu režimu v podobě nutnosti získání kvalifikované (například třípětinové) většiny všech zastupitelů, čímž by se zdůraznil význam tohoto dokumentu a zajistila tak jeho větší stabilita. Zajištění stability je přitom základním předpokladem nejen kvalitního územního plánu, ale také veřejné správy. Chaos, nahodilé a předem nepromyšlené kroky v rozhodovacích procesech o území či ve veřejné správě obecně nutně vyvolávají další odstředivé tendence, potřeby dalších změn a výkyvů, což se negativně projevuje ve snížené

míře právní jistoty a dále, což je nezanedbatelné, ve snížení důvěry občanů ve správný a spravedlivý výkon veřejné správy a jejich výstupů.

S přihlédnutím k výše uvedenému mám za to, že při úvahách o „posílení“ významu a zajištění právní stability působení městských architektů je vhodné zamyslet se také nad zvýšením právní stability samotného územního plánu, který by měl být spolehlivou a bezpečnou lodí udávající směr při rozhodování a dalším směřování lidského sídla v mnohdy rozbouřených a nestabilních vodách

komunální politiky. Má-li být městský architekt kormidelníkem na této lodi, musí svou loď dobře znát, věřit jí a současně musí mít důvěru kapitána, že vede loď správným směrem.

Je třeba si uvědomit, že v roli kapitána lodi bude vždy obecní/městské zastupitelstvo, které v důležitých okamžicích rozhodne, zda nastal čas, kdy by měl kormidelník (městský architekt) změnit směr plavby, dovést loď do přístavu a zvážit, zda není čas pro generální opravu lodi v podobě změny či vydání nového územního plánu.

Mám za to, že právě z tohoto úhlu pohledu je třeba na roli městského architekta nahlížet a při úvahách o jeho právním zakotvení v rámci smíšeného modelu veřejné správy, kdy se na radnicích souběžně stýká samospráva a státní správa vzít v potaz, že jakýkoliv model bude dobře fungovat jen tehdy, pokud si své role v oblasti územního plánování a odpovědnosti za rozvoj obce budou vědomi jak městští architekti, tak členové zastupitelstva, a podle toho budou i jednat a vzájemně spolupracovat.

*JUDr. Marek Hanák
Kancelář Veřejného ochránce práv*

ENGLISH ABSTRACT

Municipal architects at a crossroads, by Marek Hanák

In the last two years we have witnessed increased activity by architects who endeavour to instigate a public discussion on the role and legal position of Chief Architects under the current structure of public administration. These efforts are particularly visible in the activities of the Association for Urban and Regional Planning of the Czech Republic and events organized by the Petr Parlář Society. It is undoubtedly good that a debate on the position and prospects of Chief Architects has started and it will be interesting and useful to follow it in the future.